

PARAULA I VIDA

Un any dedicat a sant Pau

El passat 28 de juny, a la basílica de Sant Pau Extramurs de Roma, el Sant Pare Benet XVI, entorn del sepulcre de l'apòstol dels gentils, en unes vespres solemnes en les quals vaig poder participar, obrí l'Any de Sant Pau, amb motiu del segon mil·lenari del seu naixement a Tars de Cilícia, a l'actual Turquia. Aquest Any Paulí es perllongarà fins al 29 de juny de 2009, festa dels Sants Apòstols Pere i Pau.

Pau és una figura veritablement ecumènica en l'àmbit cultural del seu temps. La seva persona i el seu pensament integren tres grans dimensions de la nostra història, el judeocristianisme, l'hel·lenisme i la romanitat. Ell fou un jueu fervorós, un home de cultura hel·lenística i un ciutadà romà.

L'apòstol Pau. Quadre de Bartomeu Montagna. Museu Poldi Pezzoli (Milà)

Quan, passat el període estiuenc, tot torna a la normalitat i les parròquies i les institucions cristianes iniciem també un nou curs pastoral, ens podem preguntar què ens demana la celebració que ens ha proposat Benet XVI amb aquesta proposta de celebrar un Any dedicat especialment a sant Pau.

Ell mateix va donar la resposta en l'homília pronunciada el 28 del juny passat, obrint aquest Any Paulí. El primer objectiu és invitar els cristians a reviure, avui, l'experiència religiosa de Pau. «Estem reunits aquí —va dir Benet XVI— no per reflexionar sobre una història passada, ja irrevocablement superada. Pau vol parlar amb nosaltres, avui. Per això he volgut proposar aquest especial Any Paulí, per escoltar-lo i per aprendre ara d'ell, com a mestre nostre, la fe i la veritat, en les quals tenen les arrels les raons de la unitat entre els deixebles de Crist.»

Espiritualitat i ecumenisme podem dir que són els dos grans objectius proposats pel Sant Pare. Serà bo que les diverses iniciatives que sorgeixin durant aquests mesos s'orientin en aquest sentit.

Pau, en primer lloc, sempre ens porta a Crist, que és la raó fonamental, el secret i l'impuls de tota la seva vida. «La meua vida terrenal la visc gràcies a la fe en el Fill de Déu, que em va estimar i es va entregar ell mateix per mi», diu Pau en la seva carta als Gàlates. Tot el que Pau fa parteix d'aquest centre. La seva fe és l'experiència de ser estimat per Crist d'una manera totalment personal. «La seva fe —va dir el Papa teòleg que és Benet XVI— no és una teoria, una opinió sobre Déu o sobre el món. La seva fe és l'impacte de l'amor de Déu sobre el seu cor. I, d'aquesta manera, la seva fe és sobretot amor a Jesucrist.»

Què podem fer els cristians d'avui, que —com ha dit també Benet XVI— vivim en un temps no gaire diferent del que va viure Pau, per portar els homes i les dones del nostre temps a l'amor a Jesucrist? Pau, amb el seu testimoni, dels seus escrits i de tota la seva vida, ens hi ajudarà.

El segon gran objectiu de l'Any Paulí és la unitat dels cristians, l'ecumenisme. El testimoni de Pau és, també en aquest punt, molt lluminós. Ell va fer molt per la unitat de tots els qui creien i creuen en Crist com a Fill de Déu, Senyor i Salvador de tots. Va ser molt significatiu que en l'acte de l'inici de l'Any Paulí participés el patriarca de Constantinoble, Bartomeu I, acompanyat de representants de les diverses esglésies i comunitats eclesials d'Orient i d'Occident. Què podem fer, durant aquest any, per enfortir els vincles de respecte, fraternitat i amor entre tots els cristians?

A l'atri de la basílica romana de Sant Pau crema, fins al proper mes de juny, la flama paulina. Hem de pregar a l'Esperit Sant que la seva escalfor abrondi els cors dels cristians i ens faci testimonis de Jesucrist en el nostre món d'avui, tan fred en l'àmbit de la fe.

† **Lluís Martínez Sistach**
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Reptes litúrgics del segle XXI

▶ Els dies 4 i 5 d'aquest mes va celebrar-se a Barcelona el Congrés Internacional de Litúrgia amb motiu del 50 aniversari del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona. L'acte inaugural, com mostra la fotografia, va estar presidit pel cardenal Lluís Martínez Sistach. El congrés va fer balanç d'un segle de pastoral litúrgica a través de la ponència presentada per Mons. Pere Tena, que fou president del CPL. Però alhora va tractar d'obrir els horitzons que es plantegen a la pastoral litúrgica en el segle XXI per mitjà de la ponència del cardenal Godfried Danneels, arquebisbe de Malines-Brusel·les. Va subratllar, en aquest sentit, una participació activa dels fidels que comporti també una actitud contemplativa i una comprensió, no només amb el cap sinó també amb el cor, dels misteris que se celebren en els ritus sagrats.

SÍNODE 2008

L'Església d'avui i la Paraula de Déu

El proper diumenge, 5 d'octubre, comença a Roma l'assemblea ordinària del Sínode dels Bisbes, que es reunirà fins al 26 d'octubre, sobre el tema «La Paraula de Déu en la vida i en la missió de l'Església». El Dr. Salvador Pié-Ninot, sacerdot de l'arxidiòcesi de Barcelona i professor d'aquesta matèria a la Facultat de Teologia de Catalunya i a la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma, ha estat nomenat per Benet XVI teòleg expert del Sínode. Per això li hem demanat cinc breus comentaris sobre aquest tema que publicarem durant l'assemblea sinodal. Després, reprendrem els escrits del P. Enric Puig, S.J.

Al comentar la constitució del Concili Vaticà II *Dei Verbum*, el gran teòleg P. Henri de Lubac va escriure que «alguns varen veure en ella principalment, per no dir exclusivament, un document sobre la Bíblia. I, tanmateix, el seu títol i la disposició dels seus capítols ens estan dient una altra cosa. Per al Concili, la «Paraula de Déu» té unes dimensions majors: més extensió i més profunditat». Per això, conclou que «no és exagerat afirmar que el progrés essencial que ha vingut a consagrar la *Dei Verbum* és, abans que tot, el progrés de la teologia fonamental —que és també teologia de l'Escriptura».

El Sínode se centra en aquest document del Vaticà II, quaranta anys després de la seva clausura. Quina

pot ser la seva lectura essencial? La seva afirmació central és la primacia de la Paraula de Déu en l'Església, ja indicada en el bell inici del document així: «El Concili, escoltant religiosament la Paraula de Déu, la proclama amb fermesa» (DV 1). Asseveració que confirmà el Sínode dels Bisbes sobre el Vaticà II de 1985 quan afirma que «l'Església està sota la paraula de Déu».

Les aportacions decisives del Vaticà II són les que segueixen: la Revelació entesa com a autocomunicació personal de Déu; la seva concentració en Jesucrist com a «mitjancer i plenitud»; l'Escriptura llegida i interpretada en l'interior de la Tradició viva de l'Església; l'Escriptura inspirada perquè ensenya la veritat per a la nostra salvació, i els Evangelis com a testimonis que transmeten fidelment «allò que Jesús féu i ensenyà».

Després de la consulta iniciada amb el document preparatori anomenat *Lineamenta* —invitació a la reflexió de tota l'Església—, el posterior document de treball del Sínode —*Instrumentum laboris*— recull ja les aportacions de tots els bisbes del món a aquesta reflexió, que té a més en el papa Benet XVI, com a teòleg, un gran expert ja que ha escrit i s'ha referit àmpliament a aquest tema. Ens disposem, doncs, a viure aquest Sínode —com diu el document de treball— «amb l'esperança que a partir del redescobriments de la Paraula de Déu, que és sempre actual i no envella mai, l'Església es pugui rejoyenir i conèixer una nova primavera».

Dr. Salvador Pié-Ninot
Teòleg expert del Sínode-2008

DIUMENGE XXVI DE DURANT L'ANY

► Lectura de la profecia d'Ezequiel (Ez 18,25-28)

El Senyor diu: «Vosaltres penseu: No va ben encaminada la manera d'obrar del Senyor. Poble d'Israel, escolta bé això que et dic: ¿No és la vostra manera d'obrar i no la meva, la que va desencaminada? Si el just deixa d'obrar el bé, comet el mal i mor, morirà per culpa seva. Però si el pecador es converteix, deixa de fer el mal i obra amb justícia i bondat, salvarà la seva vida. Només que reconegui el mal que havia fet i es converteixi, viurà i se salvarà de la mort».

► Salm responsorial (24)

R. *Recordeu-vos, Senyor, de la vostra pietat.*

Feu que conegui, Senyor, les vostres rutes, / que aprengui els vostres camins. / Encamineu-me en la vostra veritat, instruiu-me, / perquè vós sou el Déu que em salveu; / i cada moment espero en vós. R.

Recordeu-vos, Senyor, de la vostra pietat / i de l'amor que heu guardat des de sempre. / No us recordeu dels pecats que heu comès de jove, / compadiu-vos de mi, vós que estímeu tant. R.

El Senyor, bondados i recte, / ensenya el bon camí als pecadors. / Encamina els humils per sendes de justícia, / ensenya el seu camí. R.

► Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Filipis (Fl 2,1-11)

Germans, per tot el que trobeu en Crist, de fortaleza d'ànima, d'amor que consola, de dons de l'Esperit, d'afecte entranyable i de compassió, us suplico que em doneu plenament el goig de veure-us units per uns mateixos sentiments i per una mateixa estimació dels uns pels altres, unànimes i ben avinguts. No feu res per rivalitat ni per vanagloria. Mireu els altres amb humilitat i considereu-los superiors a vosaltres mateixos. Que ningú no es guii pels propis interessos, sinó que miri pels altres. Tingueu els mateixos sentiments que heu vist en Jesucrist: ell, que era de condició divina, no es volgué guardar gelosament la seva igualtat amb Déu, sinó que es va fer no-res, fins a prendre la condició d'esclau. Havent-se fet semblant als homes, i començant de capturar-se com un home qualsevol, s'abaijà i es feu obediència fins a acceptar la mort i una mort de creu. Per això Déu l'ha exalçat i li ha concedit aquell nom que està per damunt de tot altre nom, perquè tothom, al cel, a la terra i sota la terra, doblegui el genoll al nom de Jesús, i tots els llavis reconeguin que Jesucrist és Senyor, a glòria de Déu Pare.

► Evangeli segons sant Mateu (Mt 21,28-32)

En aquell temps, Jesús digué als grans sacerdots i als notables del poble: «Què us en sembla? Un home que tenia dos fills, va dir al primer: Fill meu, vés a treballar a la vinya, avui. Ell respongué: No hi vull anar. Però després, se'n penedí i hi anà. El pare digué això mateix al segon i aquest li respongué: Hi vaig de seguida, pare. Però no hi anà. Quin d'aquests dos va fer el que el pare volia?». Li responen: «El primer». Jesús els diu: «Us dic amb tota veritat que els publicans i les dones de mala vida us passen al davant cap al Regne de Déu, perquè ha vingut Joan amb la missió d'ensenyar-vos un bon camí, però vosaltres no l'heu cregut, mentre que els publicans i les dones de mala vida sí que l'han cregut. I vosaltres, ni després de veure això, encara no us en penediu ni voleu creure'l».

► Lectura de la profecia de Ezequiel (Ez 18,25-28)

Así dice el Señor: «Comentáis: "No es justo el proceder del Señor." Escuchad, casa de Israel: ¿es injusto mi proceder?, ¿o no es vuestro proceder el que es injusto? Cuando el justo se aparta de su justicia, comete la maldad y muere, muere por la maldad que cometió. Y cuando el malvado se convierte de la maldad que hizo y practica el derecho y la justicia, él mismo salva su vida. Si recapacita y se convierte de los delitos cometidos, ciertamente vivirá y no morirá.»

► Salmo responsorial (24)

R. *Recuerda, Señor, que tu misericordia es eterna.*

Señor, enséñame tus caminos, / instrúyeme en tus sendas: / haz que camine con lealtad; / enséñame, porque tú eres mi Dios y Salvador, / y todo el día te estoy esperando. R.

Recuerda, Señor, que tu ternura / y tu misericordia son eternas; / no te acuerdes de los pecados / ni de las maldades de mi juventud; / acuérdate de mí con misericordia, / por tu bondad, Señor. R.

El Señor es bueno y es recto, / y enseña el camino a los pecadores; / hace caminar a los humildes con rectitud, / enseña su camino a los humildes. R.

Rostre de Crist. Quadre de José Ribera (fragment), 1591-1652. Museu del Prado, Madrid.

► Lectura de la carta del apòstol san Pablo a los Filipenses (Flp 2,1-11)

Hermanos: Si queréis darme el consuelo de Cristo y aliviarme con vuestro amor, si nos une el mismo Espíritu y tenéis entrañas compasivas, dadme esta gran alegría: manteneos unánimes y concordados con un mismo amor y un mismo sentir. No obréis por rivalidad ni por ostentación, dejasos guiar por la humildad y considerad siempre superiores a los demás. No os encerréis en vuestros intereses, sino buscad todo el interés de los demás. Tened entre vosotros los sentimientos propios de Cristo Jesús.

Él, a pesar de su condición divina, no hizo alarde de su categoría de Dios; al contrario, se despojó de su rango y tomó la condición de esclavo, pasando por uno de tantos. Y así, actuando como un hombre cualquiera, se rebajó hasta someterse incluso a la muerte, y una muerte de cruz. Por eso Dios lo levantó sobre todo y le concedió el «Nombre-sobre-todo-nombre»; de modo que al nombre de Jesús toda rodilla se doble en el cielo, en la tierra, en el abismo, y toda lengua proclame: Jesucristo es Señor, para gloria de Dios Padre.

► Evangelio según san Mateo (Mt 21,28-32)

En aquel tiempo, dijo Jesús a los sumos sacerdotes y a los ancianos del pueblo: «¿Qué os parece? Un hombre tenía dos hijos. Se acercó al primero y le dijo: "Hijo, ve hoy a trabajar en la viña." Él le contestó: "No quiero." Pero después recapacitó y fue. Se acercó al segundo y le dijo lo mismo. Él le contestó: "Voy, señor." Pero no fue. ¿Quién de los dos hizo lo que quería el padre?». Contestaron: «El primero.» Jesús les dijo: «Os aseguro que los publicanos y las prostitutas os llevan la delantera en el camino del reino de Dios. Porque vino Juan a vosotros enseñándoos el camino de la justicia, y no le creísteis; en cambio, los publicanos y prostitutas le creyeron. Y, aun después de ver esto, vosotros no recapacitasteis ni le creísteis.»

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA

□ **Dilluns** (litúrgia hores: 2a setm.): Dn 7,9-10.13-14 (o bé: Ap 12,7-12a) / Sl 137 / Jn 1,47-51 □ **dimarts**: Jb 3,1-3.11-17.20-23 / Sl 87 / Lc 9,51-56 □ **dimecres**: Jb 9,1-12.14-16 / Sl 87 / Lc 9,57-62 □ **dijous**: Jb 19,21-27 / Sl 26 / Mt 18,1-5.10 ■ **divendres** (□ Lleida): Jb 38,1.12-21;40,3-5 / Sl 138 / Lc 10,13-16 □ **dissabte**: Jb 42,1-3.5-6.12-16 / Sl 118 / Lc 10,17-24 ■ **diumenge** vinent, XXVII durant l'any (lit. hores: 3a setm.): Is 5,1-7 / Sl 79 / Fl 4,6-9 / Mt 21,33-43.

COMENTARI

Els camins de Déu i els nostres

Un diumenge més trobem la diferència entre la manera d'obrar del Senyor i la nostra. Sovint és fàcil acusar-lo que les coses, el món no funciona com deuria i, per tant, que Ell no està obrant bé. I un diumenge més les lectures ens parlen de conversió, de demanar-li que ens ensenyi els Seus camins (nosaltres sols no podem) i que es recordi de la Seva misericòrdia.

I com és l'actuar del nostre Déu, i del Seu fill Jesucrist? Pau ens ho descriu en la segona lectura. «Jesucrist, essent de condició divina...» Com ho entenem això? Sovint ho compremem en sentit adversatiu: «tot i ser, malgrat ser de condició divina, no es vol-

gué...» I és una possibilitat. Però la frase és molt més neutra. Hi ha la possibilitat, per tant, de llegir-ho com: «precisament perquè era de condició divina...» Sí, en continuïtat amb el Déu de l'antiga aliança, el Déu d'Israel que ja des del principi escolta el clam del seu poble esclau a l'Egipte, i el fa sortir d'aquell país i el condueix pel desert fins a la terra promesa, la terra que regalima llet i mel. El Déu d'Israel que escolta sempre el clam de l'indifens, que es compadeix dels orfes i les viudes. El Déu que ensenya el bon camí als pecadors, com hem pregat al salm. I en la plenitud dels temps aquest Déu s'encarna, perquè és el nostre Déu, per amor de

les seves criatures es fa un de nosaltres. I el Fill, Déu i home, es fa obediència fins al final.

I nosaltres? Sí, cridats a ser com el Fill. Tanmateix, quantes vegades diem sí i no fem, o diem no i sí que fem? Cal, també, ser realistes. Amb tot, l'important és la capacitat, el do podríem dir, de reconèixer-ho i el gest de canviar, d'obrar el bé, d'actuar amb justícia i bondat. L'important és esperar cada moment en Ell que ens pot salvar, que en el Seu Fill ens ha salvat. I si ens posem a la Seva escola, no es compadirà de nosaltres i ens ensenyarà el Seu camí?

EL ROSTRE DEL DÉU AMOR

Incredulitat i tancament

Jesucrist en una ocasió va dir: «No tothom que em diu Senyor, Senyor, entrarà al regne del cel, sinó que hi entrarà el qui compleix la voluntat del meu Pare del cel». Aquestes paraules resumeixen molt bé l'ensenyament de la paràbola dels dos fills als que el seu pare els diu que vagin a treballar a la vinya (evangeli d'avui).

L'evangeli inclou aquestes paraules: «Us dic amb tota veritat que els publicans i les dones de mala vida us passen al davant cap al Regne de Déu». L'evangelista Mateu, per exemple, era un d'aquells publicans que, juntament amb les dones de mala vida, ens poden passar al davant en el Regne del cel. I no pas, precisament, pel fet de ser el que són, sinó perquè poden ser capaços d'una generositat i d'una conversió més grans.

Déu no exclou ningú per endavant del seu Regne. Al moment de trobar-nos amb Jesucrist no importa gaire quin és el nostre

passat sinó quina és la nostra actitud present i sobretot quina és la del nostre futur, després de sentir la seva crida.

Jesús, en aquesta pàgina de l'evangeli, parla sobretot per als mestres de la Llei. Aquests, davant Jesús, es caracteritzen per la suspicàcia. Més encara: per la incredulitat i el tancament. Ells tenen idees clares. I fan un atac maliciós contra Jesús. Diuen que és un posés. Que està posseït pel rei dels dimonis. Les seves obres i l'atracció que exerceix sobre el poble senzill serien, per a ells, fruit d'un poder diabòlic. Amb aquesta actitud es tanquen a la llum de la fe en Crist i a tota conversió. Molts pecadors i pecadores varen creure Joan i es convertiren. «I vosaltres, ni després de veure això, encara no us en penediu ni voleu creure'l».

Josep M. Soler, abat de Montserrat
(Kyrie! El rostre del Déu amor. PAM, 2006)

CIVILITZACIÓ DE LA CONVIVÈNCIA

L'allau de l'emigració

No és sensat ni prudent que hi hagi vastes regions de desesperació i de pobresa gairebé a la frontera de l'opulent món europeu. És il·lusori pensar que la crisi africana deixarà immune Europa. Subestimem la comunicativitat dels mons i la porositat de les fronteres.

Ens preguntem: com poden desembarcar a Europa la crisi del Congo o la de Burundi? No desembarcaran només afectant alguns interessos econòmics europeus a l'Àfrica, sinó que es produirà un contagi a llarg termini i a distància. L'emigració constant cap a les costes europees ja n'és un signe evident. També és cert que l'emigració no és només africana, però Europa constitueix un port d'arribada a l'imaginari africà. Un món s'amuntega a les portes. Ni les tanques ni les estrictes mesures policials aconseguiran aturar-los.

La crisi africana de què fugen és profunda. Emigrar és una decisió que neix davant les imatges televisives del benestar europeu i madura entre joves aturats a les ciutats, sovint amb un cert nivell d'educació, ansiosos d'un rescat, d'emancipar-se del retard i de la misèria. La crisi africana busca sortides en el vell continent. Podem pensar en una cortina que aturi els emigrants? No ho crec, entre altres coses perquè els països europeus necessiten immigrants i a moltes ciutats europees ja hi ha un mestissatge cultural euroafricà. Més dificultats per integrar-se a Europa troba la immigració magribina. Malgrat tot el que s'ha dit, els problemes africans no es resolen amb l'emigració, encara que els emigrants s'han convertit en importants contribuents al desenvolupament de la seva terra.

És veritat, però, que vint milions d'immigrants a Europa no canvien la situació del continent africà.

Andrea Riccardi
(Conviure. Ed. RBA Llibres, Barcelona 2007)

SANTORAL

28. ✝ Diumenge XXVI durant l'any. Sant Venceslau, mr. (935), duc de Bohèmia; sant Llorenç Ruiz, pare de família filipí, i companys, mrs. a Nagasaki (s. XVII); sant Simó Rojas, prev. trinitari, de Valladolid; santa Eustoqui, filla de santa Paula; beat Francesc Castelló i Aleu, mr.

29. Dilluns. Sants arcàngels Miquel (patró dels radiòlegs i els radioterapeutes), Gabriel (patró de la radiodifusió i les telecomunicacions) i Rafael (o Rafel, patró dels emigrants); sant Fratern, bisbe; santa Gudèlia.

30. Dimarts. Sant Jeroni, prev. i doctor de l'Església, dàlmata, mort a Betlem (420), patró dels llibreters, biblistes i traductors; santa Sofia, viuda.

1. Dimecres. Santa Teresa de l'Infant Jesús (1873-1897), vg. carmelitana a Lisieux, patrona de les missions; sant Remigi (†530), bisbe de Reims.

2. Dijous. Sants Àngels de la Guarda; Mare de Déu de l'Acadèmia (1862), patrona de la ciutat de Lleida (1946); sant Sadurní, ermità, a Sòria; beat Berenguer de Peralta, bisbe electe de Lleida.

3. Divendres. Sant Francesc de Borja (Gandia 1510-Roma 1572), prev. jesuïta; sant Gerard o Grau, abat; santa Maria-Josepa Rosselló, fund.

4. Dissabte. Sant Francesc d'Assís (1182-1226), iniciador del franciscanisme (OFM...), defensor dels llocs sants i patró dels ecologistes i els veterinaris; sant Petroni, bisbe; santa Àurea, vg.

INTENCIONS DEL SANT PARE (octubre)

General: Que el Sinode dels Bisbes impulsi pastors, teòlegs i catequistes a transmetre la fe amb valentia.

Missionera: Que les Obres Missionals Pontifícies impulsin els cristians a participar en la missió universal de l'Església mitjançant l'oració, el sacrifici i la seva ajuda eficaç.

ENTREVISTA

► VICENÇ SANTAMARIA

Natura i espiritualitat

Amb la direcció del P. Ramon Ribera-Mariné, la Casa d'Espiritualitat del Santuari del Miracle (Solsonès) voldria donar cabuda a propostes amb llenguatge nous. Dins d'aquest marc se situa el curs *Natura i espiritualitat*, que tindrà lloc els dies 18 i 19 d'octubre. Serà la primera trobada d'un cicle de quatre que, seguint el curs de la natura, es clourà l'estiu de 2009. Durant quatre caps de setmana en les respectives estacions de l'any, persones amb esperit inquiet tindran l'ocasió de combinar un temps de caminada contemplativa amb audicions musicals comentades i projeccions de pel·lícules adients a l'estació (tel. 973 480 045 / casespi@santuarielmiracle.com). El G. Vicenç Santamaria, monjo de Montserrat, col·labora en aquest curs.

Per què considera necessari redescobrir la natura com a escola de transcendència?

La natura sempre ha estat i és el bressol que ens acull, l'aliment que ens nodreix, el ritme que ens afaïona i els braços que ens ajeuen a la fi. Tota ella forma part del llit de les nostres arrels. Per això no podem viure donant-li l'esquena. Tot al contrari. Creiem que és un bon marc per deixar reverberar dins nostre la bellesa, la solitud i la grandiositat del present. La natura és com un llibre que de sempre recorda les nostres grans finituds, la nostra caducitat i la nostra extrema fragilitat. Hi aprenem que caos i cosmos, fosca i claror, mort i vida formen un tot indivisible.

Com neix el cicle?

De la interacció de tres persones. Formem un equip que, dins de la diversitat, contemplem i estimem cadascun de nosaltres un mateix nucli: l'experiència d'aquella realitat que anomenem Déu. I és dins d'aquesta alteritat i interacció que cadascú assumeix aquell àmbit al qual se sent més afí i en què pot fer una millor aportació. Valorem molt les nostres diferents sensibilitats per a ben conduir un projecte que hem elaborat en comú al llarg d'un any.

En què consistirà la sessió del 18 i 19 d'octubre?

Tots hi anem a aprendre. Començar aquest curs és un repte que segueix una intuïció, una illusió: viure la natura com un espai universal teofànic, com un vincle, un portal i un indicador de nous espais d'aprenentatge interior. I comencem a la tardor perquè creiem que el cicle que gosem esbossar comença quan tot, aparentment, s'acaba o sembla que s'acabi, quan l'horabaixa ens abraça per desvetllar-nos.

Òscar Bardají i Martín

JOAN DUNS ESCOT

La pervivència del pensament escotista

Es caputxins Martí de Barcelona († 1936) i Basili de Rubí († 1986), en les seves recerques sobre història de la teologia, posaren en relleu com, du-

rant els segles XIV i XV, l'escola franciscana de Barcelona seguí de prop l'orientació teològica de Joan Duns Escot; una metodologia molt suggeridora de la qual Basili de Rubí assenyalà els lligams i la connexió amb la que també era impartida pels framenors a la universitat anglesa d'Oxford i a la Sorbona de París.

A propòsit de l'actualitat i vigència de moltes de les posicions del pensament escotista cal tenir en compte els orientadors estudis sobre Escot endegats per Carles Balic († 1977) i per Camil Bérubé († 2007) a més, és clar, dels temes específics que, periòdicament, són tractats en els congressos escotistes internacionals que se celebren.

La pervivència de les posicions escotistes en el pensament contemporani es troba bellament sintetitzada en unes paraules que, en clima precònciliari, escriví l'any 1961 el religiós franciscà Miquel Oromí († 1974): «No hem d'avergonyar-nos mai de l'estudi de la doctrina del Doctor Subtil com si fos quelcom ja caduc. Ben al contrari, hem de seguir estudiant-la plenament convençuts que Escot pot aportar-nos encara bones solucions als reptes i aspiracions de la filosofia contemporània.» En efecte, el *Doctor Subtilis et Mariani* llegà a l'Església un tarannà teològic que és modèlic per a totes les èpoques, car Escot, situat en ambients de forta ebullició intel·lectual propis del seu temps, va saber reeixir excel·lentment com a teòleg d'encuny franciscà.

Fra Valentí Serra de Manresa
Arxiver dels caputxins de Catalunya

AGENDA

ACTES I CONFERÈNCIES

Catedral de Barcelona. Any Paulí 2008-2009: «Per gràcia de Déu sóc el que sóc» (1Co 15,10). Introducció a la *lectio divina* de textos paulins, per Mons. Pere Tena. A partir del 2 d'octubre (1a sessió, sobre la conversió de sant Pau), el dijous de cada setmana, al Cor de la Catedral (19.30 a 20 h). Obert a tothom.

Parròquia de Sant Francesc de Pàola a Diagonal Mar (pg. del Taulat 208-210). 5 d'octubre, festa patronal amb diversos actes. A benefici de les obres de construcció del temple, la parròquia organitza al novembre una subhasta d'obres d'art. Les persones que hi vulguin col·laborar poden posar-se en contacte amb Mn. Joan Villegas, tel. 609 319 430. Més informació: www.amicspaola.com.

Monestir de Sant Maties-Monges Jerònimes. Celebracions de Sant Jeroni, 29 setembre: 19 h primeres vespres; 21 h vigília. 30 setembre: 8.15 laudes, 10.40 tència, 11 h eucaristia presidida pel P. Llorenç Sagalés, 13.45 sexta, 18 h exposició del Santíssim, 19 h segones vespres, 20.30 h eucaristia presidida pel P. Abat de Montserrat, amb la presència del Gremi d'Editors i Llibreters, que té a sant Jeroni per patró.

Instituto de Teología y Humanismo (P. Dominicos, c/ Bailén 10). Conferència de inauguración del curso: 7 octubre (19 h): «¿Sigues siendo actual el rezo del santo rosario?», por el P. Juan José Gallego Salvadores, O.P., prior.

Oración de Taizé. En la capilla de las Hermanitas de los Pobres (pl. Tetuán 45-49, Bcn). Días: 4 octubre (21 h), 13 diciembre (20.30 h), 7 febrero (20.30 h), 4 abril (21 h), 6 junio (21 h). Información: joveneshdpl@hotmail.com, tel. 932 655 227.

Escola Audiovisual de la Delegació Diocesana de Catequesi. Sèrie «Testimonis de casa» (Pere Casaldàliga, Vidal i Baraquer, Pere Tarrés, Cristina Kaufmann, Guillem Rovirosa, Abat Oliba, Rosa Deulofeu, Francesc Castelló, P. Claret i Casjà M. Just). Sessions (18-20 h): 2 oct., 6 nov., 4 des., 8 gen., 5 feb., 5 març, 2 abril i 7 maig. Al Seminari Conciliar (c/ Diputació 231, tel. 934 541 898).

Pastoral Universitària. Cinema de referència al c/ Villarroel 81, a les 21 h. Oc-

Mil·lenari de la parròquia de Santa Maria de Mataró

La més antiga de les parròquies de Mataró, la dedicada a santa Maria, celebra aquest any el mil·lenari de la seva fundació (1008-2008). Com va dir el Dr. J. M. Martí Bonet en una conferència pronunciada a Mataró sobre aquest mil·lenari, lluro, la ciutat romana, existia ja un segle abans de Crist i es conserven testimonis del cristianisme a la ciutat d'època romana. El Dr. Martí Bonet explicà que «cal reconèixer l'expansió del cristianisme al final del primer segle per totes les ciutats romanes, i per tant podem suposar amb fonament que va arribar fins a la mateixa lluro romana, i a altres ciutats com Barcino, Baetulo (Badalona) i, per descomptat, Tarraco. Totes aquestes ciutats —i per tant molt possiblement lluro— tingueren ja de bell antuvi petits grups cristians».

Tanmateix, parlar de la parròquia primitiva de Mataró equival a traslladar-nos a l'alta edat mitjana. Es disposa de documents fefaents del segle XI sobre la creació de la comunitat parroquial de Santa Maria.

Entre els actes organitzats amb motiu d'aquest mil·lenari s'ha fet un pelegrinatge dels feligresos a Roma. Presidits pel rector, Mn. Joan Barat, i per les autoritats municipals amb l'alcalde, foren rebuts pel Sant Pare el passat 10 de setembre. Entre els pelegrins hi havia prop de dos-cents membres de la Congregació de la Mare de Déu dels Dolors, que durant la Setmana Santa acompanya les processons amb els soldats romans anomenats *els Armats*. Aquesta associació té més de 300 anys.

Montserrat Puigdel·lívoll

tubre: dia 3, *Sin destino*; dia 10, *Match Point*; dia 17, *Decàlogo*; dia 24, *Mi vida sin mí*; dia 31, *El club de la lucha*.

Parròquia de la Bonanova (pl. Bonanova 12). Dijous 2 oct. (22 h) hora santa per a sacerdots, homes i joves; 23 h. eucaristia. Primer divendres 3 oct. (11 h) per a religioses, dones i noies; 12 h, eucaristia. Organitza: Homes del Sagrat Cor. Exposició del Santíssim tots els dilluns no festius, 11 h, eucaristia, 12 h.

Concert solidari. Organitza: Per l'altre cor cremat de Barcelona-Ajut al 4t Món. Els Ministrils (Quintet de bec i percussió), Galeria d'Euterpe-Exposició de retrats sornors del renaixement. Dia 3 d'octubre (20 h), a les Dominiques de la Presentació-Capella (Bellafila 4, darrera pl. Sant Jaume). Aportació: 6 euros.

Amics del pare Pio de Pietrelcina. Trobada cada darrer dilluns de mes (pregària i reunió) dirigida per fra Valentí Serra, caputxí. Pròxima sessió, dilluns 29 de setembre a les 18.15 h. Parròquia de la Concepció - Llúria 70 - Barcelona (Tel. 934 576 552).

CURSOS

Associació Amics de M. Benedicta Daiber. Inicia el nou curs bíblic la primera setmana d'octubre amb diferents horaris i temes, a diferents centres. Són oberts a qui desitgi trobar-se amb l'amor de Déu, manifestat en

Crist, mitjançant la Sagrada Escripura. Informació: tel. 932 370 365 (matins).

RECESSOS

Recés de cap de setmana per a tothom. Dies 11-12 oct. Dir. P. Ramon Ribera-Mariné, monjo. Sobre l'Evangeli de Mateu. Inscripcions: Casa d'Espiritualitat del Miracle, tel. 973 480 045.

BREUS

Premi per a una obra pedagògica i cristiana. Convocat per la Fundació privada Armengol Mir per promocionar l'educació i l'ensenyament cristià, entre altres objectius. Els treballs s'han de presentar per quintuplicat i també en un suport informàtic adient. Extensió: entre 30 i 50 pàg. Es pot demanar informació a Mn. Lluís Bonet, rector de la Sagrada Família de Bcn. Termini: abans del 30 de novembre a la Fundació Escola Cristiana de Catalunya (c/ Rivadeneyra 6, 5è, 08002 Barcelona), a nom de «Premi Armengol Mir».

Trobada de missioners i les seves famílies. El passat 19 de juliol va celebrar-se la IV Eucaristia Missionera a la parròquia de la Santa Creu de Terrassa, presidida per Mons. Josep Àngel Saiz Meneses. Hi assistiren 60 persones, missioners, familiars de les diòcesis de Barcelona, Sant Feliu i Terrassa i col·laboradors de les Delegacions de Missions.

Pelegrinatge de l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes. Aquests dies —del 25 al 29 de setembre— se celebra el 145è Pelegrinatge a Lourdes de l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes de les diòcesis de Barcelona, Sant Feliu de Llobregat i Terrassa. Presideix el pelegrinatge Mons. Josep Àngel Saiz Meneses.

PUBLICACIONS

Espurnes d'educació, per Mn. Joan Guiteras i Vilanova. Aquest llibre de 200 pàg. recull els breus i substanciosos articles publicats durant trenta anys en el butlletí mensual del Moviment Cristià de Mestres i Professors (MCMP). L'autor el dedica «a la meva estimada germana Mercè, que ha dedicat tota la seva vida, amb veritable amor, al servei de l'ensenyament».

Molt recomanable per a educadors i educadores, es pot adquirir a la seu del MCMP (c/ Rivadeneyra 6, 4t-08002 Bcn, tel. 934 125 567).

La parròquia, comunitat missionera.

La Facultat de Teologia de Catalunya i el Centre d'Estudis Pastoral de les diòcesis catalanes, amb motiu del 40è aniversari d'activitats, van promoure un Congrés Internacional de Teologia Pastoral, que va celebrar-se a Barcelona (Seminari Conciliar) els dies 17-19 de gener d'aquest any. El núm. 209 de la revista *Quaderns de Pastoral* (abril-juny 2008) publica les ponències i altres intervencions d'aquest Congrés.

PALABRA Y VIDA

Un año dedicado a san Pablo

El pasado 28 de junio, en la basílica de San Pablo Extramuros de Roma, el papa Benedicto XVI, junto al sepulcro del apóstol de los gentiles, en unas solemnes vísperas en las que pude participar, abrió el Año de San Pablo, con motivo del segundo milenario de su nacimiento en Tarso de Cilicia, en la actual Turquía. Este Año Paulino se prolongará hasta el 29 de junio de 2009, fiesta de los Santos Apóstoles Pedro y Pablo.

Pablo es una figura verdaderamente ecuménica en el ámbito cultural de su tiempo. Tanto su persona como su pensamiento integran tres grandes dimensiones de nuestra historia: el judeocristianismo, el helenismo y la romanidad. Él fue un judío fervoroso, un hombre de cultura helenística y un ciudadano romano.

Cuando, pasado el período veraniego, todo vuelve a la normalidad y las parroquias e instituciones cristianas iniciamos también un nuevo curso pastoral, podemos preguntarnos qué nos pide la celebración que nos ha propuesto Benedicto XVI al invitarnos a celebrar un Año especialmente dedicado a san Pablo.

Él mismo dio la respuesta en su homilía pronunciada el 28 de junio pasado, al abrir el Año Paulino. El primer objetivo es invitar a los cristianos a revivir, hoy, la experiencia religiosa de Pablo: «Estamos aquí reunidos

—dijo Benedicto XVI— no para reflexionar sobre una historia del pasado, ya irrevocablemente superada. Pablo quiere hablar hoy con nosotros. Por eso he querido proponer este especial Año Paulino, para escucharlo y para aprender ahora de él, como maestro nuestro, la fe y la verdad, en las que tienen sus raíces las razones de la unidad entre los discípulos de Cristo.»

Espiritualidad y ecumenismo podemos decir que son los dos grandes objetivos propuestos por el Santo Padre. Será bueno que las diversas iniciativas que surjan durante estos meses se orienten en este sentido.

Pablo, en primer lugar, siempre nos conduce a Cristo, que es la razón fundamental, el secreto y el impulso de toda su vida. «Mi vida en la tierra, la vivo gracias a la fe en el Hijo de Dios, que me amó y se entregó él mismo por mí», afirma Pablo en su carta a los Gálatas. Todo lo que Pablo hace parte de este centro. Su fe consiste en experimentar cómo Cristo lo ama de una forma totalmente personal. «Su fe —dijo el Papa teólogo que es Benedicto XVI— no es una teoría, una opinión sobre Dios o sobre el mundo. Su fe es el impacto del amor de Dios sobre su corazón. Y, de este modo, su fe es sobre todo amor a Jesucristo.»

¿Qué podemos hacer los cristianos de hoy, que —como ha dicho también Benedicto XVI— vivimos en un

tiempo no demasiado distinto del que vivió Pablo, para aportar a los hombres y mujeres de nuestra época el amor a Jesucristo? Pablo, con su testimonio, de sus escritos y de su vida entera, nos ayudará.

El segundo gran objetivo del Año Paulino es la unidad de los cristianos: el ecumenismo. El ejemplo de Pablo es, también en este punto, muy luminoso. Él hizo mucho en favor de la unidad de todos los que creían y creen en Jesucristo como Hijo de Dios, Señor y Salvador de todos. Fue muy significativo que en el acto del inicio del Año Paulino participara el patriarca de Constantinopla, Bartolomeo I, acompañado por representantes de las diversas iglesias y comunidades eclesiales de Oriente y de Occidente. ¿Qué podemos hacer durante este año para fortalecer los vínculos de respeto, fraternidad y amor entre todos los cristianos?

En el atrio de la basílica romana de San Pablo arde, hasta el próximo mes de junio, la *llama paulina*. Hemos de rogar al Espíritu Santo que su calor transforme los corazones de los cristianos y nos haga testimonios de Jesucristo en nuestro mundo actual, tan frío en el ámbito de la fe.

† Lluís Martínez Sistach
Cardenal arzobispo de Barcelona